

„Europos Sąjunga, Lietuva ir aš – po dvidešimties metų“

Savojo kelio beiškant

Visada stengiausi būti savarankiška, viską pasiekti savo jėgomis, nors dažnai tai buvo be galo sunku. Nesvajoju apie milijonierių vyrą, kuris dabins mane blizgučiais. Pinigų man netrūks, bet juos užsidirbsiu pati savo protu, valia, ryžtu ir užsispyrimu. Baigiantis dešimtai klasei ir artėjant bandomiesiems egzaminams, nusprendžiau, kad vasarą reikia praleisti prasmingai: įgyti patirties, pamatyti daugiau.

Dažnai girdėdavau, kad studentai vasaromis išvažiuoja dirbti į užsienį. Labai norėjau ir aš tokios veiklos, tačiau žinojau, kad tam esu per jauna, tad ryžausi bandyti įsidarbinti Lietuvoje.

Iš pradžių tai buvo tik naivios svajonės, kurios vėliau peraugo į užsibrėžtą tikslą. Tikėjau, kad jeigu labai norėsiu, svajones įgyvendinsiu. Darbo skelbimų ieškojau visur: laikraščiuose, internete. Skambinau, klausiau, ar nereikia darbuotojos, rinkausi aptarnavimo sritį, bet išgirdę, kad man tik šešiolika, dažniausiai apgailestaudavo, kad esu per jauna. Iš pradžių darbo ieškojau tik pajūryje: juk vasaromis ten pinigais lyja, bet paakinta mamos nusprendžiau, kad geriausia būtų Vilniuje, sostinėje, kur gyvena sesuo. Nespėjusi atsiimti dešimtos klasės baigimo dokumento, jau keliavau į Vilnių. Nežinojau, ką ten rasiu, bet vis dėlto degiau noru įsidarbinti. Po nesuskaičiuojamų skambučių išgirdau teigiamą atsakymą. Buvo reikalinga indų plovėja. Per pokalbį prigrasė, kad darbas bus labai sunkus, bet atidardėjusi tokį tolimą kelią, neabejojau niekuo ir dirbti ėmiau tuoj pat. Darbdavys nemelavo, kad darbo bus marios, bet su žemaitišku užsispyrimu šveičiau lėkštes ir nesiskundžiau. Dažnai per žinias girdėdavau, kad lietuviai gyvena skurdžiai, kad ekonomika neišvystyta, todėl labai nustebau, kai po eilinių pietų tekdavo išmesti tiek daug maisto. Žmonės užsisakinėjo didžiausias porcijas, o jos kai kada net nepalietos keliaudavo šiukšlynan. Norimos patirties įgijau daug. Teko bendrauti su įvairaus amžiaus, socialinės padėties žmonėmis. Praleidus paskutinį autobusą Saulėtekin, naktį vienai teko parkulniuoti per visą miestą pėsčiomis. Po tokios gąsdinančios kelionės parpuolusi ant kelių bučiavau namų grindis, nes grįžau sveika ir gyva. Kartą, kai pavaišinau taksi vairuotoją uždirbtomis dešrelėmis, jis man net galvą paglostė ir namo nulydėjo draugiška šypsena.

Nuostabi, kupina netikėtumų vasara mane apdovanojo suvokimu: Lietuva yra stipri valstybė. Joje galima užsidirbti ir išgyventi, reikia tik tvirtai tam pasiryžti. O mums, šios šalies gyventojams, reikia išmokti tolerancijos, meilės ir atjautos vienas kitam, o stiprybės ir ištvermės turim pasisemti iš vyresnės kartos žmonių. Aš gyvenu ir gyveniu Lietuvoje, bet paragavusi „juodo“ darbo, nusprendžiau mokytis dar geriau ir ateityje dirbti kvalifikuotesnį patinkantį darbą. Pradėjusi nuo sunkiausio, palaipsniui pasieksiu tai, ką užsibrėžiau. Nepriklausoma Lietuva vienmetė su manim. Ji taip pat renkasi savo kelią. Tas kelias nelengvas, tačiau užsispyrimas, valia ir ryžtas nugali. Tvirtai tikiu, kad nesiskųsdama, neaimanuodama ji greitai bus žinoma ne tik Europoje, bet ir pasaulyje.

„Europos Sąjunga, Lietuva, mano vaikai ir vaikaičiai – po dvidešimties metų“

Taip suvokiu, kas vyksta 1989 metai. Vilnius. Neakivaizdinio skyriaus studentė lituanistė dažnai čia būna, apsigyvena pas seserį, kad galėtų baigti studijas. Darbų daug, rūpesčių taip pat. Studentų auditorijoje nuolat kyla šurmuly, dalijamasi nuomonėmis, diskutuojama apie ATGIMIMĄ. Širdis virpa iš susijaudinimo, kai visi nuskubam prie Katedros, kur pirmą kartą pakeliama Trispalvė. Tai tik faktai, kurie buvo, tačiau, norėčiau papasakoti tai, ką teko išjausti.

Tėvų šeima tiesiog sumaitota, pats tėvas – politinis kalinys. Jam grįžus iš kalėjimo, po trejeto metų, gimiau aš. Tėvas mokė t y l ė t i. Jam tai buvo gyvybiškai svarbu, o man nepakeliama, nes buvau labai žingeidi, domėjausi viskuo: praeitimi, proseneliais, dabartimi. Norėjau veiklos, buvau aktyvi pionierė, komjaunuolė, nors tėvui, Rainiuose praradusiam brolius, iš sielvarto ir neapykantos plyšo širdis, bet ar uždrausti imliai, aktyviai, viskuo besidominčiai mergaičiukei visur dalyvauti, ryšėti raudoną kaklaraištį. Stropiai vykdžiau visus įpareigojimus, nuolankiai lankiau bažnyčią. Nekenčiau buožių, apie kuriuos kalbėjo mokykloje ir labai mylėjau tėvą, apie kurio „buožiškumą“ sužinojau vėliau.

ATGIMIMAS. Kas jis buvo man? Baimė. Labai išsigandau, kad vėl gali kilti neramumai, kad vėl imsime nekęsti vieni kitų. Dar vaikystėje nežmoniškai daug skaičiau, literatūra išmokė kitaip žvelgti į žmones ir jų buvimą čia, žemėje. Negalėjau teisti, visada bandžiau suvokti „kodėl“. Rasdavau pateisinimą „tai žmogiška“. Baisėjausi, kai ėmėm vėl kelti pamirštus ir labai skaudžius dalykus. Išgyvenau įvairiausių jausmų paletę: skausmą, pyktį, gailėtį tėvui, kuriam vėl reikėjo atverti savo skaudulį, ir viltį: to reikia. Teisybę visada reikia sakyti, kad ateitis būtų sąžininga. Bet ta teisybė nebuvo perregima. Ji buvo interpretuota. Atsirado žmonių, kurių Tiesa buvo teisingesnė, kurių Skausmas buvo skaudesnis. Tėvelis to nebenorėjo suvokti: buvęs stiprus žemaitis susirgo ir mirė, prieš mirtį pasakęs žodžius „Neprabilk, nesiginčyk, nereikalauk ir neįrodinėk. Tylėk, tik tyloje teisybės žodžiai gražiausi, skausmas tikriausias“.

Tokiais sielos sumaištis, jausmų įtampos 1991 metais pasaulin ėmė belstis GYVYBĖ. Ir vėl neturiu kuo pasigirti, negaliu garsiai rėkti, kaip budėjau prie parlamento, ar gyniau Lietuvą. Apsunkusi po savo našta, aštuntą mėnesį nėsčia, sėdėjau prie televizoriaus ir visą naktį raudojau: „Kokian pasaulin ateini, mano kūdikėli? Kodėl pasaulis toks žiaurus, kodėl jam nerūpi žmogaus likimas?“ Po mėnesio gyvenimą sveikino rubuilė mergytė. Jos gimimas man siejosi su viltimis.

Mano mergaitė turės gyventi kitokioje Lietuvoje. Lietuva bus europinė valstybė. „Ką tai keis?“ – maščiau aš. Visų pirma, turėtų keistis mūsų, lietuvių, individualumas. Žvelgiu į praeitį ir galvoju, kad visa tai, kas Lietuvoje vyko, vyko todėl, kad valstybė buvo uždara, valstietiška šalis. Atviras požiūris į pasaulį, o ypač į Europą yra būtinas. Turime keistis, tuo pačiu išlaikydami savastį: sąžiningumą, darbštumą, krikščioniškumą. Būtina pažinti savąsias šaknis, kad galėtume priimti europietiškaį pasaulio suvokimą.

Mano mergaitė po metų baigs garsiujų Varnių neseniai atidarytą gimnaziją. Stengiausi išugdyti jautrų praeičiai, žingeidų žmogų. Domisi labai daug kuo: lietuvių kalba, istorija, daile, teatru. Tačiau labiausiai džiaugiuosi, kad yra komunikabili, paslaugi, iniciatyvi, pareiginga. O po dvidešimties metų matau jauną moterį besidarbuojančią Lietuvoje, bedalyvaujančią Europos Sąjungos vykdomuose projektuose. Tiesa, prieš tai ji bus baigusi tarptautinių ryšių studijas ir stengsis, kad Lietuvos žmonės tinkamai naudotųsi Europos Sąjungos teikiamomis galimybėmis.